

OIKEUSMINISTERIÖ/LAINVALMISTELUOSASTO

Asia: Lausunto arviomuistiosta Oikeusprosessien keventäminen

Viite: Lausuntopyyntö 11.1.2016, OM 8/41/2015

KOKOONPANOJEN KEVENTÄMINEN

Käräjäoikeuden kokoonpanoja koskevia säännöksiä tulisi uudistaa. Lautamiesjärjestelmästä tulisi luopua kokonaan ja käräjäoikeuden laillisiksi kokoonpanoiksi tulisi säätää yhden, kahden ja kolmen tuomarin kokoonpanot niin riita- kuin rikosasioissakin. Kokoonpano olisi yksin käräjäoikeuden päätettävissä. Yhden tuomarin kokoonpanolle voitaisiin rikosasioissa säätää katoksi rangaistusmaksimi 6 vuotta vankeutta.

Ehdotetulla 1-3 tuomarin kokoonpanolla ja lautamiesten poistamisella saavutetaan joustavia mahdollisuuksia asioiden joutuisalle käsittelylle. Samalla tehostetaan oikeudenhoidon käräjäoikeuspainotteisuutta, koska jutuille saadaan aina niiden vaativuuden edellyttämä kokoonpano. Kollegiotyöskentelyn lisääntyminen edistäisi myös osaamista. Kokoonpanoissa tulisi voida olla aina yksi nuorempi jäsen. Käräjänotaarikin olisi aina kelpoinen jäseneksi kokoonpanoon. Tällä turvataan auskultointijärjestelmää, koska käräjänotaarin ratkaisukompetenssin sisällä olevia yhden tuomarin juttuja tullaan siirtämään mahdollisesti rangaistusmääräysmenettelyn piiriin.

KÄRÄJÄOIKEUDEN RIKOSASIOIDEN KIRJALLISEN MENETTELYN LAAJENTAMINEN

Rikosasioiden kirjallisen menettelyn piiriä voidaan laajentaa arviomuistiossa esitetyillä tavoilla.

YHDEN KOSKETUKSEN PERIAATE

Yhden kosketuksen periaate on hyvä ja tarpeellinen. Tällä keinolla olisi hyvä mahdollisuus lyhentää käsittelyaikoja ainakin asioissa, joissa vastaaja on jo poistunut maasta ja käytännössä mahdoton tavoittaa. Tällaisia asioita on lukuisa joukko käräjäoikeuksissa odottamassa vanhentumista.

SYYTETYN LÄSNÄOLOVELVOLLISUUDEN SUPISTAMINEN

Syytetyn läsnäolovelvollisuutta olisi tärkeä supistaa. Syytetty pitäisi voida kutsua entistä laajemmin ratkaisun uhalla. Jos syytetty haluaa jäädä pois, se pitäisi nykyistä laajemmin sallia. Hän voi kantaa poissaolostaan vastuun. Jonkinlainen rajoitettu takaisinsaantimahdollisuus voisi riittää turvaamaan syytetyn oikeusturvan sellaisissa tilanteissa, jossa asian käsittely uudelleen syytetyn läsnä ollessa on perusteltua.

VIDEOYHTEYDEN KÄYTÖN LAAJENTAMINEN

Videoyhteyden käyttömahdollisuutta tulisi laajentaa ennakkoluulottomasti. Syytetyn tulisi voida suostumuksensa mukaan aina osallistua videon välityksellä oikeudenkäyntiin. Tuomioistuin voisi tarvittaessa velvoittaa saapumaan henkilökohtaisesti paikalle.

PROSESSIOSOITE

Prosessiosoitetta koskevia säännöksiä tulisi lieventää siten, että prosessiosoite voitaisiin antaa poliisissa. Se voisi edellyttää, että henkilölle kerrotaan tarkasti prosessiosoitteen merkitys ja seurausvaikutukset. Sen voisi kytkeä vapaaehtoisuuteen perustuvaksi ja/ tai määräaikaiseksi. Vapaaehtoisuudesta huolimatta voisi kuvitella, että olisi hyvin lukuisa joukko henkilöitä, jotka haluaisivat saada asiansa käsitellyksi nopeasti ja antavat sen vuoksi prosessiosoitteensa.

TIEDOKSIANTO

Tiedoksiantosäännöksiä tulisi tarkastella uudelleen uusien tietoteknisten mahdollisuuksien valossa. Todisteellinen tiedoksianto esim. kännykkään pankkitunnuksilla tai muilla kansalaistunnuksilla pitäisi säätää mahdolliseksi. On tärkeää, että tiedoksianto kuitenkin säilyy niin varmana, että oikeusturva ei vaarannu. Todisteellinen tiedoksianto on edelleen yksi tärkeimmistä oikeusturvatakuista.

PROSESSIEDUNVALVOJA

Prosessiedunvalvojaa esitutkinnassa koskevia säännöksiä olisi virtaviivaistettava. Edunvalvojan määräämiseen liittyvä vanhempien kuuleminen pitäisi voida tapahtua jo poliisissa, jossa on vieraskielisten osalta paikalla tulkkikin.

Edunvalvontaan liittyvää kuulemistä pitäisi voida selkeämmin rajoittaa. Jos tuomioistuimella on jo lääkärintodistus, siitä, että edunvalvottava ei kykene hoitamaan asioitaan, tuntuu hassulta, että haastemies menee sairaalaa tarkistamaan, pitääkö tämä paikkansa.

Edunvalvojan määräämiseen liittyvä edunvalvojan nimien edellyttäminen pitäisi poistaa silloin, kun kyseessä on virkaholhoaja. Nykyisin kuntarajojen ja organisaatioiden muutokset aiheuttavat turhia edunvalvojan vaihtoa koskevia hakemuksia tuomioistuimelle, kun ratkaisut voitaisiin tehdä alemmalla tasolla.

HANKALAT ASIAKKAAT

Kaikissa tuomioistuimissa on koko joukko asiakkaita, jotka käyttävät väärin oikeusjärjestelmää. Näiden henkilöiden aiheuttama turha työ on mittava koko maan tasolla. Tulisi tutkia, onko Suomessa mahdollista säätää hankalia asiakkaita koskeva lainsäädäntö, jossa esimerkiksi tuomioistuimen päätöksellä vahvistetaan, että henkilö on Vexatious litigant hankala asiakas, minkä jälkeen hänen hakemuksiaan voitaisiin suoraan jättää tutkimatta.

Laamanni

Antero Nuotto